

Divorț și separare legală

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Care sunt condițiile pentru obținerea divorțului?

Există un tip de divorț extrajudiciar:

- divorțul prin consimțământ mutual („*divorce par consentement mutuel*”), prin intermediul unui document sub semnătură privată, contrasemnat de avocați și depus cu titlu de proces-verbal la un notar.

Există patru cazuri de divorț:

- divorțul prin consimțământ mutual;
- divorțul prin acceptarea în principiu a desfacerii căsătoriei („*divorce par acceptation du principe de la rupture du mariage*”) sau divorțul acceptat („*divorce accepté*”);
- divorțul din cauza alterării definitive a legăturii conjugale („*divorce pour altération définitive du lien conjugal*”);
- divorțul din culpă („*divorce pour faute*”).

2 Care sunt motivele de divorț?

- Divorțul prin consimțământ mutual, prin intermediul unui document sub semnătură privată, contrasemnat de avocați și depus cu titlu de proces-verbal la un notar, poate fi solicitat în cazul în care soții sunt de acord în principiu cu despărțirea și acceptă toate consecințele divorțului. Aceștia trebuie să redacteze un acord împreună cu avocații lor, care este semnat ulterior de cele două părți și de avocații lor după o perioadă de reflecție. În cazul în care există unul sau mai mulți copii, aceștia trebuie să fie informați cu privire la dreptul lor de a fi ascultați. În cazul în care cel puțin una dintre ele formulează o cerere de audiere, părțile trebuie să solicite intervenția unei instanțe pentru litigii de familie („*juge aux affaires familiales*”) pentru divorțul judiciar prin consimțământ mutual, astfel încât copilul să poată fi ascultat.
- Divorțul judiciar prin consimțământ mutual poate fi solicitat de soți numai atunci când un copil solicită să fie ascultat dacă soții sunt de acord în principiu cu despărțirea și acceptă toate consecințele divorțului. În acest caz, soții nu au obligația de a face cunoscută cauza divorțului, dar trebuie să prezinte judecătorului un proiect de acord care reglementează consecințele divorțului, pentru a-l consfinți. Consfințirea este refuzată de judecător numai în cazurile în care interesele copiilor sau ale unuia dintre soți nu sunt protejate suficient.
- „Divorțul acceptat” poate fi solicitat de către unul dintre soți și acceptat de celălalt soț sau poate fi solicitat de ambii soți. Spre deosebire de divorțul prin consimțământ mutual, soții acceptă divorțul, dar nu reușesc să ajungă la un acord asupra consecințelor acestuia. Instanței îi revine, așadar, sarcina de a le soluționa.
- Divorțul pentru alterarea definitivă a legăturii conjugale poate fi solicitat de către unul dintre soți în cazul încetării vieții comune de un an la data introducerii acțiunii de divorț. Acest lucru presupune o lipsă a coabitării și o dorință de separare.
- Divorțul din culpă poate fi solicitat de către unul dintre soți pentru fapte imputabile celuilalt soț, atunci când faptele respective constituie o încălcare gravă sau repetată a îndatoririlor și obligațiilor care decurg din căsătorie și fac imposibilă continuarea vieții comune.

3 Care sunt efectele juridice ale unui divorț în ceea ce privește:

3.1 relațiile personale dintre soți (de exemplu numele de familie)

- Obligațiile de fidelitate, de coabitare și de asistență se încheie în momentul în care hotărârea judecătorească prin care s-a pronunțat divorțul a devenit definitivă, și anume nu mai poate fi atacată.
- Fiecare dintre soți recapătă libertatea de a contracta o nouă căsătorie.
- Ca urmare a divorțului, fiecare dintre soți își pierde dreptul de a utiliza numele soțului său. Cu toate acestea, unul dintre soți poate păstra numele de familie al celuilalt soț, fie cu acordul acestuia, fie cu permisiunea instanței, dacă prezintă argumente conform cărora păstrarea numelui constituie un interes special pentru el însuși sau pentru copii.

3.2 împărțirea bunurilor soților

- Divorțul antrenează dizolvarea regimului matrimonial și, dacă este cazul, împărțirea bunurilor.
- Divorțul nu afectează avantajele matrimoniale care intră în vigoare în timpul căsătoriei, nici donațiile de bunuri prezente. În schimb, acesta conduce la revocarea de plin drept a avantajelor matrimoniale care intră în vigoare la dizolvarea regimului matrimonial, la decesul unuia dintre soți sau a dispozițiilor pentru cauză de moarte.
- În cazul divorțului prin consimțământ mutual judiciar sau extrajudiciar, acordul soților cu privire la lichidarea intereselor lor pecuniare condiționează pronunțarea divorțului. În celelalte forme de divorț, soții pot conveni asupra lichidării înainte de pronunțarea divorțului, dar nu au această obligație. În acest caz, lichidarea se efectuează ulterior.

3.3 copiii minori ai soților

Divorțul nu implică niciun fel de consecințe specifice asupra normelor care reglementează exercitarea autorității părintești, care este, așadar, în principiu, păstrată în comun de ambii părinți. Cu toate acestea, judecătorul poate decide să încredințeze exercitarea autorității părintești doar unuia dintre părinți dacă interesul copilului impune acest lucru. Trebuie stabilite modalitățile și condițiile de exercitare a autorității părintești (reședința obișnuită, dreptul de vizită etc.)

Fiecare dintre părinți trebuie să continue să contribuie la întreținerea și educarea copilului. Această contribuție se manifestă sub forma unei pensii de întreținere plătite de către unul dintre părinți celuilalt, însă poate, de asemenea, să ia, în totalitate sau parțial, forma unei acoperiri directe a cheltuielilor efectuate în beneficiul copilului. În sfârșit, contribuția poate fi plătită sub forma unui drept de folosință și a unui drept de abitație.

3.4 obligația de a plăti pensie de întreținere celuilalt soț?

Atenție: pensia de întreținere datorată de către un soț celuilalt soț constituie o măsură provizorie, și anume aceasta nu este acordată decât înainte de pronunțarea divorțului. Odată ce divorțul a fost pronunțat, oricare dintre soți poate solicita celuilalt soț doar plata unei prestații compensatorii de sprijin („*prestation compensatoire*”) sau plata unor daune-interese („*versement de dommages-intérêts*”). Acestea se stabilesc în mod amiabil în caz de divorț prin consimțământ mutual judiciar sau extrajudiciar și de către judecător în celelalte cazuri.

- Prestația de sprijin este concepută astfel încât să compenseze dezechilibrul pe care destrămarea căsătoriei îl creează în condițiile de viață ale soților. Quantumul prestației este stabilit de judecător în funcție de veniturile și nevoile fiecăruia dintre soți. Prestația compensatorie are un caracter forfetar și este plătită, în principiu, sub formă de capital:
  - fie prin plata unei sume de bani, cu stabilirea modalității de plată;
  - fie prin atribuirea unor bunuri sau a unui drept temporar sau viager de folosință, de abitație sau de uzufruct.

În mod excepțional, sprijinul compensatoriu poate fi stabilit sub forma unei rente viagere care, în cazul unor modificări în ceea ce privește resursele sau nevoile soților, poate fi revizuită în sens descrescător.

- Se pot acorda daune-interese unuia dintre soți în cazul în care divorțul are consecințe deosebit de grave pentru acesta:

- în cazul în care a fost pârât în cadrul unui divorț pronunțat ca urmare a alterării definitive a legăturii conjugale și nu a introdus el însuși o cerere de divorț
- sau în cazul în care divorțul este pronunțat din vina exclusivă a celuilalt soț.

(a se vedea „[Creanțe de întreținere – Franța](#)”).

4 Ce înseamnă, în termeni practici, termenul legal de „separare legală”?

Separarea de drept („*séparation de corps*”) este o separare organizată pe cale judiciară care pune capăt anumitor obligații care decurg din căsătorie, cum ar fi obligația de coabitare a soților, fără însă a dizolva legătura matrimonială. Prin urmare, recăsătoria nu este posibilă și îndatorirea de a oferi sprijin se menține.

5 Care sunt condițiile pentru separarea legală?

- Cauzele și procedura sunt aceleași ca în cazul divorțului, dar nu pot fi soluționate de comun acord, pe cale extrajudiciară.
- În principiu, soțul împotriva căruia este formulată o cerere de separare de drept poate înainta o cerere reconvențională de divorț sau de separare de drept și, invers, soțul împotriva căruia este formulată o cerere de divorț poate depune o cerere de divorț sau de separare de drept.
- În cazul unui divorț pentru alterarea definitivă a legăturii conjugale, cererea reconvențională pentru separare de drept este interzisă, numai o cerere de divorț fiind posibilă.
- În cazul în care instanța trebuie să se pronunțe în același timp asupra unei cereri de divorț și asupra unei cereri de separare de drept, aceasta examinează mai întâi cererea de divorț. Numai în cazul în care instanța nu admite cererea de divorț, aceasta va examina cererea de separare de drept. În cazul în care ambele cereri sunt fondate pe culpă, judecătorul trebuie să le examineze simultan și, dacă le admite, pronunță divorțul din culpa comună.

6 Care sunt efectele juridice ale separării legale?

Efectele separării de drept

- Separarea de drept pune capăt obligației de coabitare, deși obligațiile de asistență, de fidelitate și de sprijin se mențin. În mod similar, cu excepția cazului în care există o hotărâre judecătorească contrară, soția păstrează numele de familie al soțului său. În temeiul obligației de sprijin, un soț poate fi obligat să plătească o pensie de întreținere celuilalt soț în cazul în care acesta din urmă se află în stare de nevoie. Cuantumul pensiei este stabilit fără a ține cont de vina soților, cu excepția cazului în care soțul creditor și-a încălcat grav obligațiile în timpul căsătoriei. Plata pensiei de întreținere poate fi înlocuită de constituirea unui capital, dacă patrimoniul soțului debitor permite acest lucru.
- În ceea ce privește bunurile, hotărârea conferă în mod automat separarea bunurilor soților (articolul 302 din Codul civil).
- În caz de deces al unuia dintre soți, drepturile succesoriale ale celuilalt soț rămân neschimbate și acesta beneficiază de dispozițiile legislative prevăzute pentru soțul supraviețuitor. Cu toate acestea, în caz de separare de drept prin consimțământ mutual judiciar, soții pot decide să includă în acord o renunțare la drepturile succesoriale.

Transformarea separării de drept în divorț

La cererea unuia dintre soți, o hotărâre de separare de drept este convertită de plin drept în hotărâre de divorț atunci când separarea de drept a durat doi ani. Judecătorul pronunță atunci divorțul și decide cu privire la consecințele acestuia. Cauza separării de drept devine cauza divorțului. Atribuirea culpei nu poate fi schimbată.

În toate cazurile de separare de drept, conversia în divorț prin consimțământ mutual este posibilă la cererea ambilor doi soți. În schimb, separarea de drept pronunțată de instanță prin consimțământ mutual nu poate fi convertită decât în divorț prin consimțământ mutual.

7 Ce înseamnă, în practică, termenul „anularea căsătoriei”?

Anularea căsătoriei („*annulation du mariage*”), care presupune o hotărâre, are efectul de a anula retroactiv toate

efectele căsătoriei, ca și cum aceasta nu ar fi existat niciodată.

Aceasta este diferită față de divorț sau de separarea de drept, care produc efecte numai pentru viitor.

8 Care sunt condițiile pentru anularea căsătoriei?

Motivul de anulare a căsătoriei sunt diferite în funcție de faptul dacă este vorba despre o nulitate relativă („*nullité relative*”) (atunci când este invocat un viciu de consimțământ sau lipsa autorizației persoanelor care ar fi trebuit să autorizeze căsătoria) sau de o nulitate absolută („*nullité absolue*”) (care sancționează nerespectarea unei condiții privind ordinea publică).

Cazurile de nulitate relativă a căsătoriei

Acestea sunt în număr de trei:

- a existat o greșală în ceea ce privește persoana sau calitățile esențiale ale persoanei;
- constrângerea;
- neobținerea autorizației persoanelor a căror autorizare era necesară.

Cererea de declarare a nulității nu poate veni decât din partea anumitor persoane enumerate în mod limitativ: soțul al cărui consimțământ a fost viciat sau care era incapabil din punct de vedere legal în momentul încheierii căsătoriei și persoanele care ar fi trebuit să consimtă uniunea sau de la Ministerul Public.

Cererea de declarare a nulității este admisibilă numai în termen de cinci ani de la data la care s-a încheiat căsătoria (sau cinci ani de la data la care persoana în cauză a atins vârsta de a fi în măsură să consimtă la căsătorie).

Cazurile de nulitate absolută a căsătoriei

Lipsa totală de consimțământ, impubertatea, bigamia, incestul, absența unuia dintre soți în momentul încheierii căsătoriei, incompetența ofițerului de stare civilă și clandestinitatea.

Cererea de declarare a nulității poate fi formulată de orice persoană care are un interes sau de către Ministerul Public, în termen de cinci ani de la data la care s-a încheiat căsătoria (sau cinci ani de la data la care persoana în cauză a atins vârsta de a fi în măsură să consimtă la căsătorie).

9 Care sunt efectele juridice ale anulării căsătoriei?

Efectele sunt identice în cazul unei nulități relative sau absolute a căsătoriei.

- Efectele, atât personale, cât și patrimoniale, ale căsătoriei sunt anulate, întrucât se consideră că legătura matrimonială nu a existat niciodată. De exemplu, dacă unul dintre soți este decedat, anularea căsătoriei îl va priva pe celălalt soț de orice drept succesoral. Cu toate acestea, o atenuare a acestui principiu este posibilă în cazul în care unul dintre soți sau ambii erau, la momentul căsătoriei, de bună-credință. În acest caz, căsătoria „putativă” („*mariage putatif*”) rămâne nulă, însă este tratată ca și cum ar fi, pur și simplu, dizolvată. În consecință, toate efectele de natură civilă, personală sau financiară, produse înainte de hotărârea de anulare sunt menținute.
- În ceea ce privește copiii, anularea căsătoriei părinților acestora nu are efect juridic, iar situația lor este soluționată ca în materie de divorț.

10 Există mijloace alternative extrajudiciare pentru rezolvarea chestiunilor legate de divorț, fără recurgerea la instanță?

Divorțul și consecințele acestuia pot fi soluționate prin procedura de divorț prin consimțământ mutual extrajudiciar, care implică doi avocați și un notar, fără sesizarea unei instanțe, cu excepția cazurilor în care un copil a solicitat să fie ascultat.

În toate celelalte cazuri, este obligatoriu să se sesizeze instanța, însă părțile pot recurge la medierea familială înainte sau în paralel cu procedura judiciară.

O mediere poate fi, de asemenea, propusă de către instanță. Aceasta este încredințată unei persoane fizice sau unei asociații pentru a audia părțile, a compara punctele de vedere ale acestora și a contribui la găsirea unei soluții pentru conflictul dintre acestea.

La sfârșitul perioadei de mediere, părțile care au reușit să ajungă la o înțelegere pot prezenta acordul spre aprobare de către judecător sau pot alege o procedură de divorț prin consimțământ mutual extrajudiciar.

11 Cui ar trebui să adresez cererea mea (petiția mea) de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei? Ce formalități trebuie respectate și ce acte ar trebui să atașez la cererea mea?

Unde trebuie depusă cererea

- Cerere de divorț sau de separare de drept

Aceste cereri iau forma unei petiții depuse de un avocat la grefa instanței („*tribunal judiciaire*”).

Instanța competentă din punct de vedere teritorial este:

- instanța în circumscripția căreia se află locuința conjugală a familiei;
- dacă soții trăiesc separat și autoritatea părintească este exercitată în comun, instanța în circumscripția căreia își are reședința acela dintre soți cu care locuiesc copiii minori;
- dacă soții trăiesc separat și autoritatea părintească nu este exercitată decât de unul dintre aceștia, instanța în circumscripția căreia acesta își are reședința;
- în celelalte cazuri, instanța în circumscripția căreia își are reședința soțul care nu a luat inițiativa cererii;
- în cazul unei cereri comune, competența aparține, în funcție de alegerea soților, instanței în circumscripția căreia se află reședința unuia dintre soți.
- Cererea de anulare
Cererea de anulare a căsătoriei este depusă la instanța regională în circumscripția căreia se află reședința pârâtului. Aceasta ia forma unei citații comunicate prin executor judecătoresc.
- Divorț prin consimțământ mutual, prin intermediul unui document sub semnătură privată, contrasemnat de avocați:
convenția semnată de părți și de avocați se depune cu titlu de proces-verbal la un notar care își desfășoară activitatea în Franța.

Documente care trebuie furnizate

- Cerere de divorț sau de separare de drept

În toate cazurile de divorț, soții trebuie să furnizeze toate detaliile necesare pentru identificarea acestora și a casei respective de asigurări de sănătate și informațiile referitoare la serviciile și organismele care le furnizează indemnizații sau pensii sau oricare alte beneficii.

În cazul în care se solicită instanței un sprijin compensatoriu, soții trebuie să furnizeze o declarație pe propria răspundere care să ateste acuratețea informațiilor privind veniturile, resursele, patrimoniul și condițiile lor de viață.

În cazul divorțului prin consimțământ mutual judiciar, cererea nu trebuie să indice motivele divorțului, dar trebuie să includă în anexă un acord datat și semnat de soți și de avocatul (avocații) acestora, care să acopere toate efectele divorțului și care să includă, dacă este cazul, o listă de lichidare a regimului matrimonial („*état liquidatif du régime matrimonial*”).

În celelalte cazuri, cererea nu menționează nici temeiul juridic, nici motivele divorțului, dar trebuie să includă, dacă este cazul, cererile formulate în temeiul unor măsuri provizorii.

- Cererea de anulare

Nu există o listă a documentelor necesare; cu toate acestea, fiecare solicitant trebuie să fie în măsură să producă documentele care să dovedească motivul (motivele) invocat(e) pentru anularea căsătoriei.

12 Pot obține asistență judiciară în vederea acoperirii cheltuielilor de judecată?

Asistența judiciară, totală sau parțială, poate fi obținută în funcție de mijloacele materiale (a se vedea „[Asistență juridică - Franța](#)”).

13 Este posibil să atac o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei?

Hotărârile judecătorești în materie de divorț sunt supuse unor căi de atac obișnuite.

14 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță în alt stat membru să fie recunoscută în acest stat membru?

Hotărârile pronunțate în materie de divorț sunt recunoscute de plin drept, fără vreo procedură specială.

Același lucru este valabil și pentru hotărârile de anulare a căsătoriei.

15 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez pentru a ataca recunoașterea unei hotărâri de divorț/separare legală/anulare a căsătoriei emisă de o instanță într-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în aceste cazuri?

Pentru a ataca recunoașterea unei astfel de hotărâri, se poate introduce o acțiune în inopozabilitate („*action en inopposabilité*”) în fața tribunalului regional („*tribunal de grande instance*”). O decizie de inopozabilitate permite opunerea la o cerere de exequatur ulterioară din partea celeilalte părți (și anume, o cerere de încuviințare a executării în Franța a unei hotărâri dintr-un alt stat); În schimb, refuzul acesteia implică procedura de exequatur.

Procedura este aceeași ca în cazul unei acțiuni de exequatur.

16 Care este legislația în materie de divorț pe care instanța o aplică într-o acțiune de divorț între soți care nu locuiesc în acest stat membru sau care sunt de naționalități diferite?

În conformitate cu dispozițiile din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul legislației aplicabile divorțului și separării de drept, legea aplicabilă divorțului sau separării de drept va fi legea aleasă de soți.

În absența acestei alegeri, divorțul și separarea de drept sunt reglementate de legea:

- pe teritoriul căruia soții își au reședința obișnuită la data sesizării instanței judecătorești sau, în caz contrar,
- din locul unde soții au avut ultima reședință obișnuită comună, cu condiția dublă ca perioada respectivă să nu se fi încheiat cu mai mult de un an înaintea sesizării instanței judecătorești și ca unul dintre soți să aibă încă reședința în acel stat în momentul sesizării instanței judecătorești sau, în caz contrar,
- legea cetățeniei comune a soților în momentul sesizării instanței judecătorești sau, în caz contrar,
- legea forului.

Cu toate acestea, în cazul în care cererea se referă la transformarea separării de drept în divorț, legislația aplicabilă divorțului este legislația care a fost aplicată separării de drept, cu excepția cazului în care soții aleg diferit.

Aceste reguli se aplică și soților în caz de divorț prin consimțământ mutual, prin intermediul unui document sub semnătură privată, contrasemnat de avocați și depus cu titlu de proces-verbal la un notar; Cu toate acestea, soții

nu vor putea folosi conceptul de *lex fori*, deoarece nu va fi sesizată nicio instanță judecătorească.

Linkuri utile

[Site-ul Ministerului Justiției](#)

[Site-ul Legifrance](#)

Această pagină face parte din portalul [Europa ta](#).

Ne-am bucura să primim [feedbackul](#) dumneavoastră cu privire la utilitatea informațiilor furnizate.

■ Ultima actualizare: 04/12/2024

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.